

خانوادگی یا خیمه‌بانی؟

فعالان حقوق کودک درباره جزئیات فعالیت باندها و طرح‌های ساماندهی کودکان کار می‌گویند تاکنون مصداقی از سازمان یافته بودن حضور این گروه‌ها در خیابان به دست نیامده است

عکس: ایسنا

موضوعی ساده به‌نام «باند» تقلیل می‌دهد تا پاسخ آن را با جمع‌آوری بدهد. حتی اگر تصور کنیم چنین رویه‌ای وجود دارد، کودکان کار قربانی مضاعفند و مجرم نیستند. «لطفاً می‌گوید که جمع‌آوری و دستگیری کودکان در طرح‌های ساماندهی، مجازات یک کودک است: «سازمان‌هایی که موضوع فعالیت باندی را مطرح می‌کنند، حتی یک مورد از این گروه‌ها را به ما نشان ندادند. اگر این موضوع درست باشد، استثنا و بسیار نادر است. به ما آمار بدهند و بگویند در این سال‌ها چند نفر از سرکردگان این باندها دستگیر شده‌اند؟ راه‌های جذب این کودکان توسط باندها را به ما بگویند تا با آن مقابله کنیم! این کودکان برای کاهش هزینه‌ها و تأمین امنیت‌شان به صورت گروهی سرکار می‌روند؛ چون عموماً در محلات جنوب شهر زندگی می‌کنند. من در این سال‌ها با این مورد که کودکان برای یک گروه مشخص کار کنند، روبرو نشده‌ام.»

طرح‌هایی به نفع بهزیستی و شهرداری

این فعال حوزه کار کودک به طرح‌های ساماندهی کودکان کار اشاره می‌کند. به گفته او، با توجه به به‌جایی که برای طرح‌های ساماندهی تعلق می‌گیرد، نتیجه اجرای آن برای بهزیستی و شهرداری مثبت بوده است: «اگر از نگاه کودکان به این طرح‌ها نگاه کنیم، چیزی غیر از آسیب نمی‌بینیم. آسیب از لحظه اعلام این خبر برای آنها آغاز می‌شود و معیشت‌شان را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. حتی شیوه دستگیری آنها هم درست نیست و ممکن است آسیب ببینند. شهرداری و بهزیستی به شما آمارهایی از موفقیت طرح اعلام می‌کنند تا بتوانند دوباره بودجه بگیرند، در حالی که اگر موفقیت‌آمیز بودند، هرسال باید از تعداد این کودکان کم می‌شد.»

فعالیت باندی، فراکنکی است

حسن موسوی چلک، رئیس انجمن مددکاری ایران هم حرف‌هایی در این زمینه دارد. به گفته او، طرح مسئله فعالیت باندهای کودکان کار نوعی فراکنکی از سوسوی دستگاه‌های مسئول حوزه کار کودک است. چلک به هم‌میهن می‌گوید: «اگر این باندها فعالیت می‌کنند، بنابراین نهادهای انتظامی و امنیتی کجا هستند؟ این نهادها قطعاً اشراف زیادی روی این موضوع دارند. حتی اگر کودکی به‌دلیل فرد بی‌سرنه‌ای هم جذب این گروه‌ها شود و خانواده‌ها به‌صورت آگاهانه فرزندان‌شان را در اختیار باندها قرار داده باشند، متولی حمایت از آنها مشخص است و باید ورود کند.» او ادامه می‌دهد: «تعمیر دادن فعالیت همه کودکان کار به باندها، فراکنکی برای پاسخ‌دادن به ناتوانی از انجام وظایف قانونی است و نتیجه‌ای ندارد. وقتی فضا برای کودکان کار در خیابان‌ها تنگ شود، وارد چرخه مشاغل آسیب‌زایی می‌شوند. گاهی خیابان از جای دیگر برای این کودکان امن‌تر است. بسیاری از این کودکان همراه با خانواده‌های‌شان کار می‌کنند و هیچ دسته‌بندی‌ای از کودکان کار وجود ندارد که حداقل یک سازمان متولی نداشته باشد.»

این فعال اجتماعی به قوانین متعددی اشاره می‌کند که طبق آنها وظیفه همه دستگاه‌ها برای حمایت از کودکان کار مشخص شده است: «روود به حوزه کودکان کار در ایران از سال ۷۷ جدی‌تر شد و از همان دوره سازمان بهزیستی و شهرداری تهران به این موضوع

کنند، اما به این معنی نیست که فعالیت باندی دارند. اگر آنها باند بودند که تا امروز یکی از آنها دستگیر شده بود. وقتی این نهادها امکان برنامه‌ریزی برای حذف کار کودک را ندارند، تقصیر را به گردن موضوع می‌بندیم به‌نام باند می‌اندازند.» او معتقد است که نتیجه ترویج این دیدگاه، گسترش نگاه منفی به کودکان کار و سازمان‌های مردم‌نهاد است: «نتیجه مطرح کردن فعالیت کودکان کار به‌صورت باندی این است که حس دلجویی و کمک به آنها را در نگاه افکار عمومی تغییر می‌دهد. حتی نگاه به سازمان‌های مردم‌نهاد هم تغییر می‌کند و این تصور به وجود می‌آید که این سازمان‌ها یا حمایت از این کودکان، از باندها حمایت می‌کنند. از سوسوی دیگر حوزه‌های مسئول هم وارد عرصه سیاست‌گذاری اجتماعی نمی‌شوند؛ چون مسئله به یک موضوع پلیسی تقلیل داده می‌شود و دیگر با رویکرد اجتماعی به این مسئله نمی‌پردازند.» یزدانی درباره صحبت‌هایی که در مورد پاک کردن چهره شهر از آسیب‌های شهری مطرح می‌شود هم می‌گوید: «این رویکرد منفی و ضد اجتماعی است؛ یعنی این کودکان مبلغان شهری را خراب کرده و باید از خیابان جمع شوند.»

طرح‌های شکست‌خورده

به گفته یزدانی، طرح‌های ساماندهی کودکان کار که تا امروز اجرا شده‌اند، نتیجه مثبتی نداشته‌اند: «من نتیجه مثبتی از اجرای طرح‌های ساماندهی کودکان کار ندیده‌ام؛ چون این کودکان دوباره به خیابان برمی‌گردند. در این طرح‌ها کودکان در خیابان دستگیر می‌شوند و علاوه بر ایجاد ترس در میان آنها، از نظر تأمین معیشت هم با مشکل روبرو می‌شوند. سال‌هاست طرح‌های ساماندهی کودکان کار اجرا و هر بار هم با شکست روبرو می‌شود. در هر بار ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر از کودکان کار در خیابان دستگیر و به مراکز منتقل می‌شوند، در نهایت هم با تعهد یا بدون آن به خانواده‌ها تحویل داده می‌شوند. خانواده هم مجبور است فرزندش را دوباره به خیابان برگرداند. درحقیقت به‌جای اینکه استراتژی بقای این خانواده‌ها را تغییر دهند، این طرح را دوباره اجرا می‌کنند.»

تبدیل به مسئله امنیتی

محمد لطفی، از موسسان جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان معتقد است که مطرح کردن این موضوع که فعالیت در حوزه کار کودک باندی است، تبدیل یک آسیب اجتماعی به مسئله امنیتی است: «وقتی آنها را باند در نظر می‌گیریم، یعنی یک آسیب اجتماعی را به مسئله امنیتی تبدیل کرده‌ایم؛ چون نیروی انتظامی باید با آنها برخورد کند. با این نگاه، راهکاری که مبنای آن افزایش دستمزد کارگران، گسترده کردن چتر حمایت اجتماعی و سایر اشکال حمایتی است، کنار گذاشته می‌شود.»

او اعتقاد دارد که طرح این موضوع به معنی پاک کردن صورت مسئله و حتی وارونه کردن آن است: «نهادهایی که موظفند شرایط راه کودکان این سرزمین را تأمین کنند، آنها را به وسیله‌ای تبدیل می‌کنند که باید از سطح شهر جمع شوند. بخشی از این نگاه، کار رسانه است؛ نگاه بالیوودی به کودکان کار به سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی ما رخنه کرده است و پیچیدگی‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و تورم افسارگسیخته را نادیده می‌گیرد و به

سارا سبزی
خبرنگار اجتماعی

«بر خورد قضایی با باندهای کودکان کار»: این خبر کوتاه هفته پیش از طرف وزیر دادگستری اعلام شد و قرار است در میان طرح جدید ساماندهی کودکان کار گنجانده و اجرا شود. با اینکه برخورد با باندهای کار کودک برای اولین بار به‌صورت رسمی در یکی از طرح‌های ساماندهی در نظر گرفته شده، اما تا امروز بارها از تریبون‌های مختلف از فعالیت این باندها گفته شده؛ باندهایی که تاکنون، نه کسی نشانه‌ای از حضورشان دیده و نه خبری از بازداشت سرکردگان و عوامل آن شنیده. دادگستری، فعالیت این گروه را باندی و مجرمانه خوانده، پیش از این هم نهادهای رسمی مثل شهرداری تهران همین موضع را در ارتباط با فعالیت این گروه‌ها گرفته بودند.

مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی شهرداری تهران به‌تازگی به مردم توصیه کرده: «به کودکان کار کمک نکنید تا اقتصاد کف خیابانی باندهای کار کودک، منهدم شود.» همین نهاد، آذرماه سال گذشته به‌شکل دیگری این موضوع را مطرح کرده بود: «کودکانی که سرچهارراه‌ها کار می‌کنند اجیرشدگانی هستند که یا از طرف خانواده‌های‌شان یا از سوی افرادی دیگر، مجبور به کار شده‌اند.»

ماجرای به همین جا ختم نمی‌شود و فعالیت باندهای کار کودک در گفته‌های دبیر مرجع ملی حقوق کودک هم دیده می‌شود. چندروز پیش علی کاظمی به یکی از رسانه‌ها گفته بود: «با کمک به این کودکان در سر چهارراه‌ها، آن‌ها را به طعمه باندها و مافیاهای اقتصادی تبدیل می‌کنیم.»

فعالیت باندی کار کودکان خیابان، موضوعی است که از سوی نهادهای رسمی مطرح می‌شود. آنها معتقدند این کودکان تحت گروه‌های سازمان‌یافته‌ای مشغول به کارند، درحالی که فعالان اجتماعی که سال‌هاست در حوزه حمایت از این کودکان کار می‌کنند به هم‌میهن می‌گویند که تاکنون شواهدی مبنی بر فعالیت باندهای کودکان کار دیده نشده و تا امروز هم مطالعه‌ای روی آن انجام نشده است. سال گذشته مرونه وامقی، پژوهشگر حوزه کار کودک، درباره حضور این گروه‌ها گفته بود: «این تفکر (باند) حداقل برای کودکان دستفروش بسیار کم است و اگر هم به‌شکل گروهی کار کنند، معمولاً گروه‌های آن‌ها خانوادگی یا به‌صورت همسایگی است.»

هم‌میهن در این گزارش از فعالان حوزه کار کودک و رئیس انجمن مددکاری ایران پرسید: «آیا تاکنون با پدیده باندهای مافیایی در حوزه کودکان کار روبرو شده‌اند و در صورت تأیید، آیا اجرای طرح‌های ساماندهی به حذف این رویه کمک می‌کند؟»

تقصیر به گردن مافیا

فرشید یزدانی، فعال حقوق کودک، به هم‌میهن می‌گوید که تاکید بر فعالیت گروهی و باندی کودکان کار، برای فرار از مسئولیت برخی سازمان‌هاست: «ممکن است این کودکان به‌صورت خانوادگی کار

درمان رایگان افراد بالای ۶۵ سال

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: «با تمهیدات جدید دولت، افراد بیش از ۶۵ سال سن در بیمارستان‌های دانشگاهی به‌صورت رایگان بستری می‌شوند.» به گزارش ایسنا، صولت مرتضوی با اشاره به آمار ۲/۲ میلیون نفری بیمه‌شده جدید در سازمان تأمین اجتماعی، همچنین تحت پوشش بیمه قرار گرفتن ۸۰۰ هزار نفر از عشاير توسط صندوق عشاير و روستاييان ادامه داد: «در این دولت بیش از یک میلیون فرصت شغلی ایجاد شده است و در حال حاضر تمام اقدامات درماني بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی در مراکز این سازمان رایگان است و با تمهیدات جدید دولت، افراد بیش از ۶۵ سال سن در بیمارستان‌های دانشگاهی به‌صورت رایگان بستری می‌شوند، به زودی مشکلات بازتستکی حل می‌شود.»

۳ هزار آزمایش ژنتیک برای پرونده پدران خارجی

معاون پزشکی و آزمایشگاهی سازمان پزشکی قانونی کشور از مراجعه ۳ هزار نفر برای انجام آزمایش ژنتیک برای فرزندان با پدر خارجی خبر داد. مسعود قادی پاشا درباره رفع مشکل شناسنامه فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با اتباع خارجی به ایسنا گفت: «سازمان پزشکی قانونی آمادگی کامل دارد تا کارهای ژنتیک فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با اتباع خارجی که شناسنامه ندارند را در سراسر کشور انجام دهد. سال گذشته حدود ۳ هزار نفر در همین زمینه مراجعه کردند، قبلاً مشکل تأمین کیت داشتیم اما حالا کیت‌هایی که مرکز تحقیقات می‌سازد این مشکل را حل کرده است. در سال‌های گذشته ما کیت‌ها را بیشتر برای کارهای تخصصی کشف جرم قتل و بررسی صحنه جرم انجام می‌دادیم اما در حال حاضر این آمادگی را داریم تا در کل کشور، نمونه‌ها را بگیریم. در ادامه هم با تأیید هویت به مراجع قضایی، این خانواده‌ها می‌توانند برای دریافت شناسنامه اقدام کنند.»

کاهش ۴۳ درصدی بارش‌ها در ایران

براساس اطلاعات سازمان هواشناسی در ۷ روز به‌طور میانگین ۶/۴ میلی‌متر بارش در کشور ثبت شده است، این درحالی است که میانگین بلندمدت طی این بازه زمانی ۹ میلی‌متر است. براساس اطلاعات سازمان هواشناسی با وجود افزایش بارندگی طی روزهای اخیر، کشور همچنان با کاهش بارش بیش از ۴۳ درصدی نسبت به شرایط طبیعی روبروست. به گزارش ایسنا، در ۷ روز منتهی به ۱۴ بهمن ماه به‌طور میانگین ۶/۴ میلی‌متر بارش در کشور ثبت شده، این درحالی است که میانگین بلندمدت طی این بازه زمانی ۹ میلی‌متر است، بنابراین کشور ۲۸/۷ میلی‌متر بارش کمتر دریافت کرده است. طی ماه جاری منتهی به ۱۴ بهمن ماه، ۱۶ میلی‌متر میانگین بارش کشور بود، اما این میزان برای بلندمدت ۱۶/۲ میلی‌متر بوده است که کاهش ۰/۲ میلی‌متری را نشان می‌دهد. از ابتدای فصل جاری تا ۱۴ بهمن ماه، کشور به‌طور میانگین ۲۷/۱ میلی‌متر بارش دریافت کرده است، اما این میزان در بلندمدت ۴۸/۶ میلی‌متر است، بنابراین تفاوت ۲۴/۳ میلی‌متری با بلندمدت دارد.